

2.9.2024

Liikenne- ja viestintäministeriö

Viite: Liikenne- ja viestintäministeriön lausuntopyyntö (VN/31178/2023)

Valtiovarainministeriön lausunto luonnoksesta kansallisen liikenteen vaihtoehtoisten käyttövoimien jakeluinfracohjelmasta

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelman mukaan laaditaan vaihtoehtoisten käyttövoimien jakeluverkon laajentamista koskeva toimintaohjelma. EU:n vaihtoehtoisten käyttövoimien jakeluinfracasetus (AFIR) edellyttää tie-, rautatie-, vesi- ja lentoliikenteen kattavan kansallisen toimintakehyksen laatimista. Ohjelmaa on valmisteltu aiemman jakeluinfracyön, päivitetyn seurantatiedon ja laajan sidosryhmäyhteistyön pohjalta. Liikenteen jakeluinfrac kytkeytyy laajemmin energiantuotantoon ja jakeluverkkoihin sekä maankäytön ja rakentamisen ohjaamiseen.

Ohjelman tavoite on edistää fossiilisille liikennepolttoaineille vaihtoehtoisten käyttövoimien jakeluinfrac rakentamista ja infran kehittymisen seuranta EU:n jakeluinfrac-asetuksen edellyttämällä tavalla.

Valtiovarainministeriön lausunto

Kansallisen liikenteen vaihtoehtoisten käyttövoimien jakeluinfracohjelma on laaja kokonaisuus lukuisine tavoitteineen ja niihin liittyvine toimenpiteineen. Valtiovarainministeriön katsoo, että suunniteltava jakeluinfrac tulee rakentua mahdollisimman pitkälle markkinalähtöisesti täydentäen nykyistä jakeluinfrac uusien käyttövoimien osalta. Jakeluinfrac laajentamisessa tulee huomioida vallitseva kysyntätilanne sekä seurata tarkoin liikenteenalan teknologista kehitystä, joka on jatkuvassa muutoksessa: toisin sanoen virheellisiä investointeja tulisi välttää, jottei rakenneta sellaista jakeluinfrac, jolle ei ole aitoa tarvetta ja kysyntää tulevaisuudessa.

Valtiovarainministeriö korostaa, että jakeluinfrac kehitettäessä ja laajennettaessa tulee huomioida Suomen talouden ja erityisesti valtiontalouden heikko tilanne, mikä ei edelleenkään osoita erityisiä kohentumisen merkkejä. Kireä

talouslinja valtiontalouden velkaantumisen pysäyttämiseksi ja talouden tasapainottamiseksi tulee jatkumaan tulevina vuosina. Näin ollen valtion myöntämiä tukia jakeluinfran laajentamiseksi tai ajoneuvojen hankintaan on arvioitava tarkasti.

Lisäksi on erittäin tärkeää hyödyntää jakeluinfran laajentamiseksi Euroopan unionilta saatavaa rahoitusta. Ohjelman taustalla on unionin tuore lainsäädäntö, joka asettaa sitovia tavoitteita jäsenvaltiolle jakeluinfraa koskien.

Valtiovarainministeriön yksityiskohtaiset korjausehdotukset ohjelmaluonnoksen toimenpiteisiin annetaan tämän lausunnon liitteessä.

Valtiosihteeri kansliapäällikkönä

Juha Majanen

Osastopäällikkö, budjettipäällikkö

Mika Niemelä

LIITE

Valtiovarainministeriön tarkemmat huomiot ja korjausehdotukset ohjelmaluonnokseen:

Toimenpiteet T1 ja T9 (sähkö, vety, metaani)

Valtiovarainministeriö korostaa erityisesti, että valtion tukea jakeluinfran rakentamiseen, tai mahdollisen uuden määrärahan osoittamista esimerkiksi ajoneuvojen hankintatukiin tulee arvioida erityisesti valtiontalouden asettamien reunaehtojen puitteissa eli ensi sijaisesti hyväksytyin kehyspäätöksen (julkisen talouden suunnitelman) asettamissa rajoissa. Resursoinnista päätetään viime kädessä talousarviossa ja julkisen talouden suunnitelmassa.

Toimenpide T11 (vety ja metaani)

Tällä hetkellä energiaverodirektiivin käsittely on kesken ja on epäselvää, missä muodossa direktiivin muuttamisesta olisi löydettävissä kaikkien jäsenvaltioiden hyväksyttävissä oleva ratkaisu. Käsittely on kuitenkin merkittävästi erkaantunut komission alkuperäisestä ehdotuksesta. Myös kansalliseen toimintaympäristöön liittyy epävarmuutta, joka tulisi tässä vaiheessa ottaa huomioon jakeluinfraohjelman toimenpidekirjauksessa. Verotuksesta ja muista ohjauskeinoista muodostuvan kokonaisuuden on oltava kustannustehokas ja sen on huomioitava julkisen talouden tilanne.

Valtiovarainministeriö ehdottaa, että jakeluinfraohjelman toimenpiteeseen T11 sekä sen perustelu ja tausta –osioon tehdään seuraavat muutokset (lisäykset kursivilla, poisto yliviivattuna):

Toimenpide T11 (vety, metaani): Kehitetään liikenteen ympäristöperusteista vähäpäästöiset polttoaineet huomioivaa verotusta ottaen huomioon energiaverodirektiivissä, valtiontukisääntelyssä ja muussa EU-lainsäädännössä tapahtuvat muutokset sekä *muut ohjauskeinot uusiutuville polttoaineille ja julkistalouden tilanne.*

Toimenpiteen perustelu ja tausta

EU:n komissio antoi heinäkuussa 2021 ehdotuksen energiaverodirektiivin päivittämisestä. Komissio ehdottaa, että eri polttoaineiden verotasot perustuisivat jatkossa niiden energiasisältöön ja ympäristöominaisuuksiin. Samassa yhteydessä määriteltäisiin omat verotasonsa myös eri raaka-aineista tuotetulle vedylle. ~~Jos energiaverodirektiivi hyväksytään sellaisena kuin komissio on sitä esittänyt, uusiutuvien polttoaineiden energiasisältöveroa voitaisiin merkittävästi keventää. Tällä voitaisiin parantaa esimerkiksi biometaanin ja vihreän vedyn käytön houkuttelevuutta erityisesti raskaassa kalustossa, missä polttoainekustannuksilla on suuri merkitys ajoneuvohankinnoille. Direktiivin uudistamista koskevat neuvottelut ovat kuitenkin kesken.~~

Toimenpide V3

Komission ehdotukseen energiaverodirektiivin uudistamisesta KOM (2021) 563 lopullinen sisältyy jäsenvaltioille mahdollisuus myöntää verovalvonnassa täydellinen tai osittainen verovapaus laiturissa oleviin aluksiin suoraan toimitettavalle sähkölle. Tällä hetkellä energiaverodirektiivin käsittely on kesken ja on epäselvää, missä muodossa direktiivin muuttamisesta olisi löydettävissä kaikkien jäsenvaltioiden hyväksyttävissä oleva ratkaisu. Toteutuessaan direktiivi ei edellytä, että jäsenvaltiot siirtävät maasähkön nollaverokantaan. Jos jäsenvaltio käyttää maasähkön edistämiseen verottomuuden sijasta alennettua verokantaa (Suomessa sähköveroluokka II), on toimenpide mahdollista tehdä ryhmäpoikkeusasetuksessa säädetyllä menettelyllä ilman komission ennakkohyväksyntään perustuvaa määräaikaista valtioneuvoston päätystä.

Verotuksen alentamisen sijasta maasähkön käyttöä voitaisiin edistää myös muilla julkistaloudelle edullisimmilla keinoilla, kuten velvoittavilla säännöksillä taikka satamamaksujen tai väylämaksujen korotuksilla ja porrastuksilla sen mukaan käyttäkö alus maasähköä vai ei.

Valtiovarainministeriö ehdottaa toimenpiteeseen V3 sekä sen perustelu ja tausta -osaan seuraavia muutoksia (muutokset kursivilla, poisto yliviivattuna):

Toimenpide V3: Toteutetaan maasähkön verotuksen muutos mahdollisen EU:n energia-verodirektiivin uudistuksen mukaisesti edellyttämällä tavalla tai selvitetään muita vaihtoehtoja maasähkön käytön edistämiseksi.

Toimenpiteen perustelu ja tausta

Maasähkön käyttöön kannustaisi sen verotuksen alentaminen. Itämerellä Suomen verrokki-maat Ruotsi, Tanska ja Saksa soveltavat jo nyt maasähkөөn EU-sääntelyn mahdollistamaa alennettua verokantaa. 2021 annettussa energiaverodirektiivin uudistamisesityksessä on esitetty maasähkön siirtämistä nolloveroluokkaan. Direktiivin uudistamista koskevat neuvottelut ovat kesken. Maasähkön käyttöä voitaisiin edistää myös muilla keinoilla.

Toimenpiteet V4 ja L2

Kuten toimenpiteiden perusteluissa todetaan päästökaupan huutokauppatulot menevät yleis-katteellisina tuloina, ei korvamerkittyinä tuloina, valtion talousarvioon. Jäsenvaltioiden tulee käyttää huutokauppatulot *tai niitä vastaava summa* päästöjä vähentäviin toimiin, jotka on lis-tattu vuoden 2024 alusta voimaan tulleen päästökauppadirektiivin liitteessä. Sekä meri- että lentoliikenne on huomioitu listassa, mutta jäsenvaltiot eivät ole veloitettuja käyttämään meri- ja lentoliikenteen huutokauppatuloja tai näitä tuloja vastaavan summan juuri näitä liikennemuotoja koskeviin politiikkatoimiin, vaan voivat itsenäisesti päättää direktiivin listalla olevista kohteista. Menokohteista, jotka liittyvät päästöjä vähentäviin toimiin, päätetään viime kädessä kansalli- sessa talousarviossa ja julkisen talouden suunnitelmassa.

Eli pienin muutoksin (muutokset kursivilla):

Toimenpide V4: Arvioidaan mahdollisuuksia kohdentaa päästökaupan huutokauppatu- loja *tai näitä tuloja vastaava määrä* meriliikenteen puhtaan siirtymän edellytysten ja kil- pailukyvyn parantamiseksi sekä huoltovarmuuden edistämiseksi.

Toimenpide L2: Arvioidaan mahdollisuuksia kohdentaa päästökaupan huutokauppatu- loja *tai näitä tuloja vastaava määrä* lentoliikenteen puhtaan siirtymän edellytysten ja kil- pailukyvyn parantamiseksi.

VN/31178/2023-VM-23

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: